

LOKAL LÆREPLAN

VG2 Hundefag

OVERORDNET MÅL

Tilpasse faget til næringslivets behov og klargjøre elevene for overgang til yrke og fagbrev. Øve opp elevenes ferdigheter og gi kunnskaper som er relevante for arbeid med hund. Gi samfunnet bedre tilgang til og kvalitet på hunderelaterte tjenester og produkter. Møte myndighetenes kompetansekrav for dyrehold og arbeid med hund.

75% øving, 25% klasserom

Forberedelse til arbeidslivet skal prege aktiviteter: Møte til rett tid, følge instruksjon/veiledning, orden, renhold, effektiv utførelse, grep om rutiner.

EKSEMPLER PÅ YRKER

Fagbrev/lærlingejobb med yrker innen kennel, tjenestehund, servicehund, hundeskole, helse, stell og rehabilitering, dyreassisterte intervensjoner, forsøksdyr, opplevelse og turisme, dyrepark, varehandel, omsetning av dyr, pass av hund, dyreklinikk. Høyere utdanning innen biologi, veterinær, dyrepleie, etologi osv.

KJERNEELEMENTER – DET VIKTIGSTE I OPPLÆRINGEN

DYREVELFERD OG DYREHELSE

- kunnskaper og ferdigheter til å fremme dyrevelferd og dyrehelse
- gjenkjenne og forebygge helse- og atferdsproblemer hos dyr.
- kunnskap om arter, biologi og atferd i arbeid med dyr
- reflektere over og respektere dyrs egenverdi og behov
- førstehjelp og sykdomslære

HUND I NÆRING

- aktiviteter, produkter eller tjenester i næringer knyttet til hund og hundehold
- fagkunnskaper til verdiskaping og næringsutvikling
- ansvar for dyr og bruke dyr
- utføre arbeidsoppgaver og drifte anlegg
- yte kundeservice og veiledning til dyreeiere, kunder og oppdragsgivere
- grunnleggende kunnskaper om etablering og drift av næringsvirksomhet

- faktorer som påvirker økonomi, arbeidsmiljø og kvalitet
- etikk og miljø
- tverrfaglig samarbeid
- følge utviklingen på fagområdet

SIKKERHET OG KVALITET

- den særlige risikoen knyttet til å arbeide med levende dyr
- ivareta egen, andres og dyrets sikkerhet
- rutiner, forebyggende arbeid, og ansvarlighet og effektivitet i arbeidet
- påvirkning på samfunn og miljø
- hygiene og smittevern
- ergonomiske prinsipper
- kvalitet på produkter og tjenester
- å innhente ekstern kompetanse ved behov
- rette seg etter arbeidsinstrukser, standarder, lover og regelverk
- å reflektere over egen praksis

INNHALDSFORTEGNELSE

Dyrelære og aktivitet – 280 timer – ca 60%	2	Drift og entreprenørskap – 197 timer – ca 40%.....	4
Helse	2	Entreprenørskap.....	4
Fysisk forebygging og rehabilitering	2	Hundebransjen.....	4
Ernæring og fôring	2	Dokumentasjon, lover og regler	4
Avl og oppdrett.....	2	Kundebehandling.....	4
Atferd og etologi.....	2	Kurs og veiledning	5
Atferdsproblemer	3	Økonomi.....	5
Dyrevelferd og etikk.....	3	HMS, arbeidsmiljø og anlegg	5
Læring og trening	3	Utstyr	5
Ontogeni og sosialisering.....	4	Hygiene og smittevern.....	5
Dyr-menneske aktiviteter	4	Sentrale læreplanmål	6

HELSE

- Vurdere, tilrettelegge og gjennomføre daglig stell av en hund. Forebygge og sette inn førstehjelp for vanlige fysiske problemer.
- Ta helsesjekk og holdvurdering på en hund. Kjenne til normaltilstander, og kunne oppdage atferdsendringer for å forebygge sykdom.
- Hundens anatomi og fysiologi. Halthetsundersøkelse og mønstring.
- Innføring i medisinsk klipping, trimming og bad
- Vanlige sykdommer og skader hos hund, og deres symptomer
- Bruke fryktfri håndtering i helsearbeid. Tilrettelegge omgivelser og håndtere hund på en måte som gir nødvendig trygghet og ro
- Hvordan riktig foring, mosjon og trening, samt avl kan forebygge sykdom, skader og atferdsproblemer.
- Gjenkjenne smerter og kjenne til hva som kan lindre smerter (riktig sårbehandling, bandasjering, medisiner osv).
- Hva man skal gjøre i akutte tilfeller og dersom hunden har store smerter. Førstehjelp, snutebånd, transport, åpne luftveier osv. Enkel behandling av syk eller skadet hund. Medisinbruk.
- Hva kan man gi råd om og når det er nødvendig å tilkalle hjelp

FYSISK FOREBYGGING OG REHABILITERING

- Forstå betydningen av forebyggende fysisk arbeid for hund. Vurdere, tilrettelegge og gjennomføre forebyggende øvelser. Lage og gjennomføre et friskhundprogram.
- Bruke enkelt utstyr på en trygg måte
- Veilede hundeeiere i forebyggende øvelser
- Vurdere når annen hjelp er nødvendig og henvise videre.
- Kjenne til ulike rehabiliteringstilbud, og kunne henvise til disse

ERNÆRING OG FÔRING

- Kjenne betydningen av riktig fôring for helse, forebygging og arbeidskapasitet
- Foreslå praktisk fôringsopplegg tilpasset ulike typer hund og ulike typer bruk av hund (livsfaser, bruk, levestil, raser osv)
- Enkel beregning av næringsbehov
- Vurdere ulike fôrslag ifht innhold, fremstillingsmåte og kvalitet
- Beskrive fordøyelsesprosessen til hund og hvilke konsekvenser dette har for fôring

AVL OG OPPDRETT

- Avl og oppdrett for ulike bruksområder
- Hundevalens historie og organiseringen av avlsarbeidet
- Dyrevelferdsmessige utfordringer med avl
- Metoder å selekere avlsdyr, inkludert informasjon fra avlsorganisasjoner og ulike tester/konkurranser knyttet til avl
- Gangen i en avlsprosess, inkludert løpetid, parring, drektighet, laktasjon, avvenning og sosialisering
- Kjennetegn på gode oppdrettere
- Reproduksjon hos hund

ATFERD OG ETOLOGI

- Beskrive normal atferd hos hund, med hensyn til livsfaser, ulike situasjoner og artens variasjon
- Grunnleggende etologiske prinsipper
- Skille mellom observasjon og tolkning
- Kjenne til en bredde av kroppsspråk og andre signaler for kommunikasjon
- Gjenkjenne og vurdere hunders språk og signaler
- Tilpasse håndtering, bruk og trening til hundens språk og signaler
- Beskrive domestiseringsprosessen og hvordan det endrer dyret og påvirker dyrevelferd

- Greie ut om sosial atferd hos hund og sette dette i konteksten med dominans og lederskapsbegrepene.
- Kjenne til atferdstester og hvordan disse tolkes
- Planlegge og gjennomføre miljøberiking

ATFERDSPROBLEMER

- Gjenkjenne vanlige atferdsproblemer hos hund, inkludert aggresjon og frykt
- Kjenne til årsaker til problematferd (kjønn, rase, eier, mismatch osv)
- Forebygge for atferdsproblemer
- Sette inn enkel førstehjelp for atferdsproblemer og gi råd om hvordan klienten skal håndtere atferden inntil det er gitt profesjonell hjelp
- Kjenne til administrative tiltak som begrenser uønsket atferd og samtidig er dyrevelferdsmessig forsvarlig
- Kjenne til løsninger på de vanligste valpeproblemene (husrenhet, hjemme alene, valpebiting, stjeling, bjeffing, gnaging)
- Kjenne til aktuelle tiltak som atferdskonsulent vil kunne anbefale
- Kjenne til krav om kunnskap for å håndtere og behandle atferdsproblemer
- Vurdere når hjelp skal tilkalles. Henvise til atferdskonsulent.

DYREVELFERD OG ETIKK

- Definere og forstå dyrevelferd ut fra dyrets perspektiv og vitenskapelige prinsipper
- Reflektere over og drøfte ulike dyrevelferdsmessige og etiske forhold ved hundehold
- Dyrers egenverdi og behov
- Kjenne til indikatorer for god/dårlig dyrevelferd
- Ta en vurdering av dyrevelferd i fht vanlige aktiviteter med hund (trening, oppstalling, transport mm)
- Gjenkjenne og vurdere overbehandling av dyr
- Reflektere over avlving i forhold til dyrets velferd og eiers behov
- Lovlige avlivingsmetoder
- Grunnleggende sorghåndtering hos kunder
- Mattilsynets rolle

LÆRING OG TRENING

- Prinsippene i læringsteori/anvendt atferdsanalyse
- Definere læring
- Forklare forskjell på klassisk og operant betinging
- Definere og gi eksempler på de fire konsekvensene i operant betinging.
- Gi eksempel på og gjenkjenne Premacks prinsipp
- Definere og gi eksempler på habituering, generalisering, diskriminering, ekstinksjon og stimuluskontroll
- Gjenkjenne metoder og hvordan de henger sammen med klassisk og operant betinging
- Anvende en rekke teknikker i trening
- Vurdere teknikker/metoder opp mot kjent kunnskap om læring og dyrevelferd, inkludert prestasjon og arbeidsevne
- Ha god timing i trening
- Velge riktig belønningskvalitet, -frekvens og -plassering
- Bruke variabelt forsterkningskjema
- Sette riktige kriterier
- Planlegge, analysere og dokumentere trening
- Kjenne til og anvende skånsomme treningsmetoder og unngå unødvendig straff eller tvang, inkludert
- Trene for håndtering til ulike undersøkelser og behandlinger
- Vanlig hverdagslydighet (kontakt, fri, sitt, dekk, bli, innkalling, gå pent i bånd m.m)
- Gjennomføre grunntrening av spesialsøkshund

ONTOGENI OG SOSIALISERING

- Ontogenetisk utvikling på ulike hunderaser, inkludert utviklingsfasene, pre- og postnatale stress, og betydningen for hundens voksenliv
- Sosialisere valper og miljøtrene hunder på en hensiktsmessig måte
- Tilpasse aktiviteter og tilbud til hundens utviklingstrinn
- Avdekke problemer som har oppstått i forbindelse med hundens tidlige liv

DYR-MENNESKE AKTIVITETER

- Greie ut om bruk av dyr som ressurs i arbeid med mennesker
- Planlegge, gjennomføre og evaluere aktiviteter med dyr
- Tilrettelegge for positive interaksjoner mellom dyr og mennesker
- Vurdere og forebygge risiko ved håndtering av dyr, inkludert seleksjon, testing og forberedelse av hund
- Ivareta hundens velferd i en interaksjon

DRIFT OG ENTREPRENØRSKAP – 197 TIMER – CA 40%

ENTREPRENØRSKAP

- planlegge og tilby tjenester/produkter i en ungdomsbedrift, rettet mot en målgruppe innen hundefaget
- gjennomføre markedsføringstiltak
- prissetting av tjenester og produkter
- gjøre rede for etablering, utvikling og drift av næringsvirksomhet
- gjøre rede for hensikten med og innholdet i en forretningsplan
- identifisere faktorer som påvirker arbeidsmiljø, økonomi, kvalitet og foreslå og iverksette forbedringstiltak
- vurdere virksomhetens bærekraft og påvirkning på miljøet,
- arbeidsoppgaver innen spesialområder (f.eks dyrehage, kennel, tjenestehund, varehandel med salg av hundeutstyr eller andre virksomheter som tilbyr tjenester til hund.)

HUNDEBRANSJEN

- Yrkesretninger og markedet
- Kjenne til hundeholdets betydning i Norge for folkehelse, samfunn og natur
- Kjenne til grunnleggende økonomiske sider ved yrkene.
- Trekke frem forhold som har betydning for det økonomiske resultatet i markedet
- Vurdere hvordan ulike driftsformer påvirker produksjonens økonomi, kvalitet og effektivitet
- utforske og beskrive bruk og hold av hund til ulike bruksområder og knyttet til kulturhistoriske tradisjoner

DOKUMENTASJON, LOVER OG REGLER

- Kjennskap til lover og forskrifter for hundehold og hund i næring. Dyrevelferdsloven, Hundeloven, Omsetning og midlertidig hold av dyr, Lov om dyrehelsepersonell
- Krav om dokumentasjon, iht lovverk
- Lagre og overføre informasjon
- Dokumentere og loggføre arbeid og trening
- Holde orden på kundeavtaler, ordrer, tilbud og fakturering
- Kunne utforme og bruke burkort og helsekort
- Arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget
- Gjøre rede for pliktene og rettighetene til arbeidsgiveren og arbeidstakeren

KUNDEBEHANDLING

- samarbeide med andre, både kunder og medarbeidere
- vise forståelse og respekt for andres holdninger og for andre kulturer enn ens egen
- selge et produkt eller yte en tjeneste som dekker kundens behov
- stille riktige spørsmål for å kartlegge kundens behov
- veilede og gi råd
- lage og formidle skriftlig informasjon og materiell til kunden

- ta imot bestillinger og følge opp kunder
- behandle klager

KURS OG VEILEDNING

- Planlegge og gjennomføre aktiviteter, demoer, kurs og arrangementer
- Planlegge, lede og vurdere trening som fører til ferdighetsutvikling
- Gi informasjon og veiledning til kunder, hundeeiere og andre brukergrupper
- Gi instruksjon og veiledning til medarbeidere
- Bruke begrep og uttrykk på hensiktsmessig måte i kommunikasjon

ØKONOMI

- føre enkelt budsjett og regnskap
- gjøre rede for sentrale elementer i økonomistyring
- gjøre rede for betydningen av korrekt regnskapsføring
- tolke nøkkeltall

HMS, ARBEIDSMILJØ OG ANLEGG

- gjennomføre og dokumentere helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid
- sette i verk forebyggende tiltak
- Vurdere og følge rutiner, kvalitetssystemer og arbeidsinstrukser på en arbeidsplass med hund
- utføre arbeidsoppgaver på en ergonomisk riktig måte, gjøre rede for vanlige belastningsskader og iverksette tiltak for å unngå disse
- Kunne utføre renhold og rydding, sjekk og enkelt vedlikehold.
- Ta enkel risikovurdering
- Tilrettelegge omgivelsene og håndtere dyr på en måte som gir dyrene nødvendig trygghet og ro, og som gir gode levevilkår for dyrene
- Håndtere hunder på en sikker og trygg måte. Håndtere hund på anlegg, og inn og ut av bur.
- Kunne velge og bruke sikkert utstyr og teknikker
- Vedlikeholde anlegg og utstyr
- Grunnleggende kunnskap om flytting og transport av dyr (hunder for nasjonale og internasjonale operasjoner)

ARBEIDSMILJØ

- IA- og arbeidsmiljø (fysisk og psykisk)
- Omsorgstretthet og egenomsorg

UTSTYR OG TEKNOLOGI

- Velge, bruke og tilpasse utstyr for håndtering av hund på en trygg og forsvarlig måte
- Kjenne til vanlig utstyr til hund og bruk av ulike seler, kløv, trekkutstyr, halsbånd, liner, ledebånd osv.
- Kjenne til tekniske hjelpemidler for trening av hund og kunne bedømme bruken i forhold til dyrevelferd
- Kontrollere og vedlikeholde vanlig utstyr
- Teknologi i hundefaget

HYGIENE OG SMITTEVERN

- Kunne arbeide etter hygieniske prinsipper
- Vite hvordan sykdommer føres videre og hvordan hygiene kan påvirke dette.
- Følge program for smittebekjempelse, inkludert sluser og soner
- Forebyggende helsearbeid på hund. Vaksinerings, endo- og ektoparasitter, undersøkelse av hunden
- Kjenne til utfordringer med import og kryssing av landegrenser
- Zoonoser og annen smitte mellom dyr og mennesker

SENTRALE LÆREPLANMÅL

DYRELÆRE OG AKTIVITET (280 ÅRSTIMER)	DRIFT OG ENTREPRENØRSKAP (197 ÅRSTIMER)
<ul style="list-style-type: none"> • planlegge, vurdere, gjennomføre og dokumentere daglig og periodisk arbeid med dyr og begrunne valg faglig • planlegge, vurdere, gjennomføre og dokumentere tiltak som fremmer prestasjon, helse og dyrevelferd, og som forebygger helse- og atferdsproblemer • gjøre rede for og vurdere reproduksjon, avl og oppdrett for aktuelle arter og bruksområder • vurdere sammenhengen mellom dyrets tidlige liv og senere utvikling • beskrive domestiseringsprosessen og vurdere hvordan det påvirker dyr og dyrevelferd • gjøre rede for og reflektere over avlving og avlivingsmetoder • gjennomføre helsesjekk og vurdere hold, atferd og bevegelser • gjenkjenne og beskrive normaltillstander, normalatferd, avvik, smerter, sykdom og skade • utføre førstehjelp og enkel smertelindring på dyr, vurdere når det er nødvendig å tilkalle hjelp, og sette inn tiltak i samarbeid med andre yrkesgrupper • anvende ulike diagnostiske verktøy og metoder • utarbeide fôrplaner og fôre, beskrive fordøyelsesprosesser og vurdere innhold i og kvalitet til ulike fôrslag • anvende læringsteori for å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere trening og atferdsendring • trene dyr i håndtering, ulike bruksområder og aktiviteter • utforske og beskrive bruk og hold av dyr knyttet til kulturhistoriske tradisjoner • reflektere over og drøfte etiske og dyrevelferdsmessige utfordringer ved bruk og hold av dyr • vurdere når det er behov for ekstern kompetanse, og samarbeide med andre yrkesgrupper 	<ol style="list-style-type: none"> 1. planlegge, tilby og vurdere aktiviteter, produkter eller tjenester for ulike målgrupper 2. gjøre rede for etablering, utvikling og drift av næringsvirksomhet, hensikten med og innholdet i en forretningsplan 3. veilede, instruere og samarbeide med andre i utførelse av arbeidsoppgaver 4. arbeide etter hygieniske prinsipper og ivareta smittevern mellom dyr, og mellom dyr og mennesker 5. arbeide i tråd med gjeldende lov- og regelverk og gjøre rede for aktuelle krav om dokumentert kompetanse 6. utføre arbeidsoppgaver på en ergonomisk riktig måte, gjøre rede for vanlige belastningsskader og iverksette tiltak for å unngå disse 7. vurdere risiko og håndtere dyr på en sikker og trygg måte 8. gjennomføre og dokumentere helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, sette i verk forebyggende tiltak og følge rutiner, kvalitetssystemer og arbeidsinstruksjoner 9. velge, bruke, tilpasse og vedlikeholde anlegg, utstyr, verktøy, materiale og metoder 10. informere og veilede kunder og yte kundeservice 11. utforske og gjøre rede for dyreholdets og næringens betydning for folkehelse, samfunn og natur i Norge 12. identifisere faktorer som påvirker arbeidsmiljø, økonomi, kvalitet og virksomhetens bærekraft og påvirkning på miljøet, og foreslå og iverksette forbedringstiltak 13. føre enkelt budsjett og regnskap, gjøre rede for sentrale elementer i økonomistyring og betydningen av korrekt regnskapsføring, og tolke nøkkeltall 14. gjennomføre markedsføringstiltak og vurdere prissetting av tjenester og produkter 15. arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, og gjøre rede for pliktene og rettighetene til arbeidsgiveren og arbeidstakeren